

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZSV_1_4_ZIK_01_NORIMBERSKE_ZAKO NY
Autor	Mgr. Martin Zikmunda
Tematický okruh	Antisemitismus a holocaust
Ročník	1. – 4.
Datum tvorby	22.12.2013
Anotace	Norimberské zákony
Metodický pokyn	Pracovní list je určen jako výuková pomůcka se zaměřením na mezipředmětové vztahy předmětů dějepis, základy společenských věd, zeměpis i jako materiál k samostudiu. Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vtištění pracovního listu.
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Pracovní list

Norimberské zákony

Využitelné pomůcky:

Atlas světa, Ústava ČR, Listina základních práv a svobod

Seznam citací:

¹AUTOR NEUVEDEN. *Norimberské zákony* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Norimbersk%C3%A9_z%C3%A1kony

²AUTOR NEUVEDEN. *Norimberk* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_nuernberg_in_deutschland.png

³AUTOR NEUVEDEN. *Řezno* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_regensburg_in_deutschland.png

⁴AUTOR NEUVEDEN. *Mnichov* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_muenchen_in_deutschland.png

Výchozí text

Norimberské zákony¹

Základní prostředek, na jehož základě byla prováděna nacistická rasová diskriminace a genocida v Německu a jím okupovaných zemích před a v období druhé světové války.

První veřejnou akcí NSDAP proti Židům po převzetí moci v Německu byl bojkot z 1. dubna 1933 namířený proti židovským obchodům, bankám, lékařům a advokátům. Zákonem na obnovení úřednictva z povolání jako stavu ze 7. dubna 1933 byla provedena „rasová očista“ státního aparátu. Současně začala být připravována komplexně pojatá zákonná úprava této problematiky – tou se staly tzv. norimberské zákony.

Norimberskými zákony se rozumí především dva ústavní zákony německého Říšského sněmu přijaté 15. září 1935 v Norimberku: zákon o říšském občanství a zákon na ochranu německé krve a německé cti. Lze k nim ovšem obsahově přiřadit i jiné zákonné úpravy obsahující nástroje k persekuci tzv. „rasově méněcenného obyvatelstva“, např. zákon o vlajce a státním znaku a později vydaný zákon o zdravém manželství. K realizaci ustanovení zákonů byla postupně vydávána prováděcí nařízení, první z nich 14. listopadu 1935, které stanovovalo, kdo má být pro potřebu daných zákonů považován za Žida nebo židovského míšence. Norimberské zákony byly rozšířeny také do zemí Německem okupovaných, v Protektorátu Čechy a Morava byly principy zakotvené v těchto zákonech poprvé použity v Nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku ze dne 21. června 1939.

Zákon o říšském občanství především odlišil státní příslušnost a říšské občanství. Přitom politická a jiná práva se výslovně spojovala pouze s říšským občanstvím, státní příslušníky naopak zákon deklaratorně chápal jako Říši zvláště zavázané za poskytovanou ochranu. Občanem Říše mohl být podle zákona pouze Němec nebo jiný státní příslušník s „příbuznou krví“. Tím Židé přestali být německými občany. Zákon o říšském občanství byl do roku 1943 postupně doplněn o celkem třináct prováděcích nařízení systematicky zbavujících Židy veškerých občanských práv. Zákon o ochraně německé cti a německé krve především zakázal uzavírání manželství i mimomanželské vztahy mezi Židy a ne-Židy, neuznával jejich uzavření v cizině. Zapovídal také Židům ne-Židy zaměstnávat.

V listopadu 1935 bylo vydáno výše zmíněné prováděcí nařízení stanovující kritérium pro posouzení příslušnosti konkrétní osoby mezi Židy – stalo se jí přihlášení k judaismu členstvím v židovské obci. Protože však šlo o „objektivní kritérium krve“ člověka, bylo „židovství“ určováno nejen současnou nebo dřívější příslušností té které osoby k židovskému náboženství, ale také současným či dřívějším židovským náboženstvím jejich rodičů a prarodičů, případně jejího manželského partnera. Nebylo tady možné ji nějakým způsobem „zastřít“: Maďarští Židé se marně pokusili vyhnout se persekuci konverzí ke katolicismu.

Zákon o říšském občanství

§ 2 stanovil, že „říšským občanem je jen státní příslušník německé krve nebo krve podobného charakteru“. Říšské občanství se získávalo udělením dekretu o říšském občanství.

V zákoně o ochraně krve bylo mimo jiné stanoveno:

§ 1: Sňatky mezi Židy a státními příslušníky německé krve nebo krve podobného charakteru jsou zakázány. Uzavřená manželství jsou neplatná, i když byla uzavřena v zahraničí.

§ 2: Mimomanželský styk mezi Židy a státními příslušníky německé krve nebo krve podobného charakteru je zakázán.

§ 3: Židé nesmějí zaměstnávat ve své domácnosti ženskou státní příslušnici německé krve nebo krve podobného charakteru mladší 45 let.

§ 4: Židům je zakázáno vyvěšovat říšskou státní vlajku či užívat jejich barev.

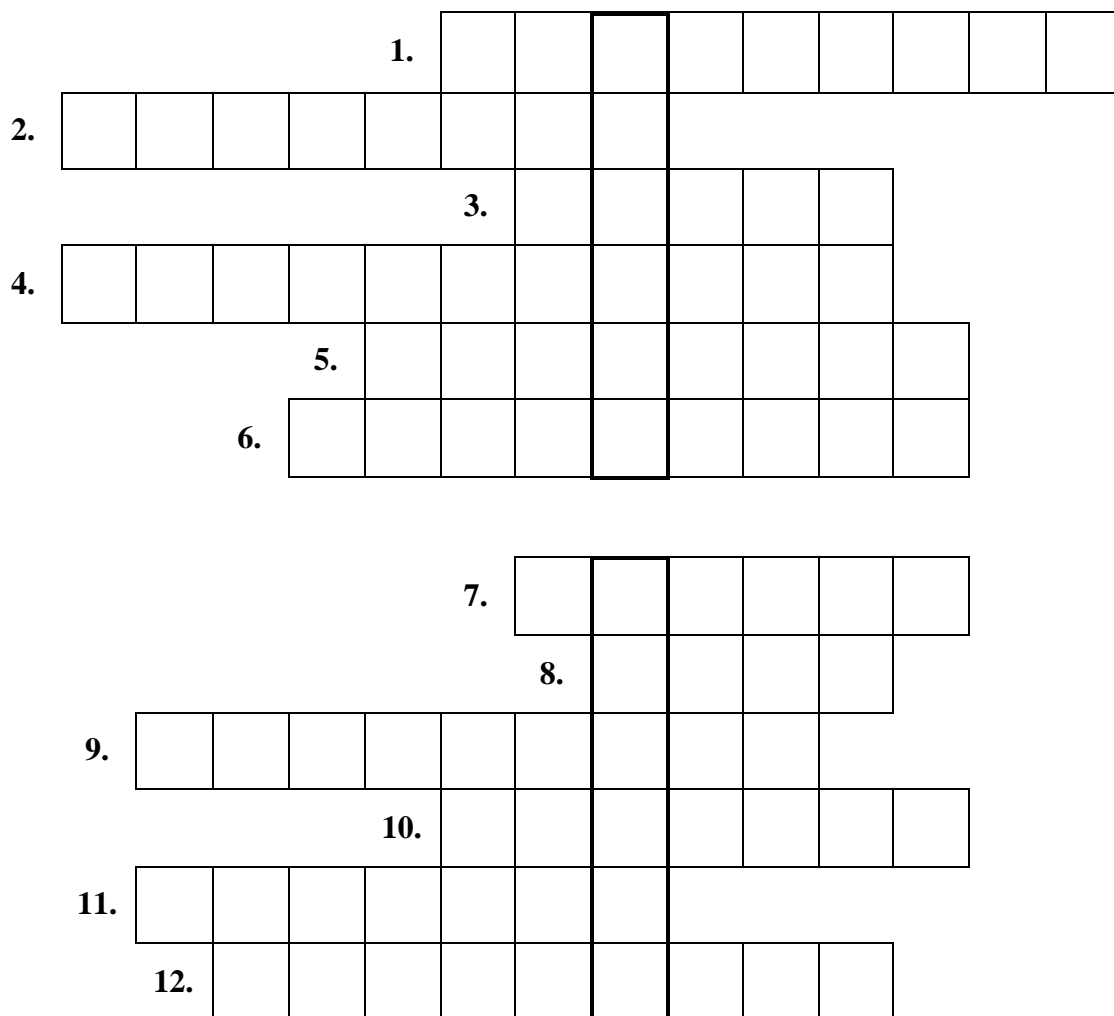
¹ AUTOR NEUVEDEN. *Norimberské zákony* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Norimberské_zákony

V následujících paragrafech pak byly uvedeny přísné tresty pro ty, kteří by překročili ustanovení nových zákonů; hrozilo jim vězení či dokonce káznice.

1. Křížovka

Tajenka: Výsledek zákona na obnovení úřednictva z povolání jako stavu z r. 1933.

Pro úspěšné vylúštení křížovky najdeš většinu potřebných informací v doprovodném textu. Pokud si nebudeš vědět rady, neváhej se zeptat svého učitele. Hodně štěstí při luštění.

1. Město, ve kterém byly vyhlášeny protizidovské diskriminační zákony.
2. Vyhazování (vyvražďování) skupin obyvatelstva z národnostních, rasových, politických nebo náboženských důvodů.
3. Nacistická politická strana (zkratka).
4. Oficiální název formy německé okupační správy na území zbytku českých zemí.
5. Změna náboženské příslušnosti nebo vstup do jiné církve.
6. Název nařízení, zákonů realizujících nějaké jiné zákonné opatření.
7. Odmitání, přehlížení, izolování, přerušování styků, zejm. hospodářských.
8. Jedna z částí názvu formy německé okupační správy na území zbytku českých zemí.
9. Měřítka pro srovnávání více jevů; hledisko při posuzování; určovací znak.
10. Měsíc vydání prvního prováděcího nařízení k Norimberským zákonům.
11. Počet prováděcích nařízení k zákonu o říšském občanství do r. 1943.
12. Šoa.

2. Na které z těchto map se nachází Norimberk?

Se souhlasem učitele můžeš použít mapu. Budeš-li znát názvy dalších dvou měst, doplň je.

A)

B)

C)

Vzhledem k povaze úkolu je citace zdrojů obrázků uvedena v části **Řešení**.

3. Která z možností vysvětlení významu „výchozí věty“ nejsou s ní v rozporu a v rozporu s výchozím textem? Správnou možnost označ. Více jak jedna odpověď je správná.

Výchozí věta: *Maďarští Židé se marně pokusili vyhnout se persekuci konverzí ke katolicismu.*

- Maďarským Židům se úspěšně pokusilo vyhnout se persekuci.
- Maďarským Židům nepomohla konverze ke katolicismu od persekuce.
- Konverze ke katolicismu maďarským židům nepomohla.
- Persekvováni byli pouze ti maďarští židé, kteří přestoupili ke katolicismu.
- Persekvováni byli pouze ti maďarští židé, kteří nepřestoupili ke katolicismu.

4. Pozorně si přečti závěrečnou část, paragrafované znění (§), výchozího textu (*Zákon o říšském občanství ...*, *V zákoně o ochraně krve* bylo mimo jiné stanoveno: ...) a napiš, jaká práva by byla v současné době porušena, pokud by norimberský zákon o ochraně krve platil.

Pro úspěšné splnění tohoto úkolu můžeš použít Ústavu ČR a Základní listinu práv a svobod.

2. Na které z těchto map se nachází Norimberk?

A)

Norimberk (Nürnberg)²

B)

Řezno (Regensburg)³

C)

Mnichov (München)⁴

3. Která z možností vysvětlení významu „výchozí věty“ nejsou s ní v rozporu a v rozporu s výchozím textem? Správnou možnost označ. Více jak jedna odpověď je správná.

Výchozí věta: *Maďarští Židé se marně pokusili vyhnout se persekuci konverzí ke katolicismu.*

- a) ~~Maďarským Židům se úspěšně pokusilo vyhnout se persekuci.~~
- b) **Maďarským Židům nepomohla konverze ke katolicismu od persekuce.** (správně)
- c) **Konverze ke katolicismu maďarským židům nepomohla.** (správně)
- d) ~~Persekvovali byli pouze ti maďarští židé, kteří přestoupili ke katolicismu.~~
- e) ~~Persekvovali byli pouze ti maďarští židé, kteří nepřestoupili ke katolicismu.~~

4. Pozorně si přečti závěrečnou část, paragrafované znění (§), výchozího textu (*Zákon o říšském občanství ...*, *V zákoně o ochraně krve* bylo mimo jiné stanoveno: ...) a napiš, jaká práva by byla v současné době porušena, pokud by norimberský zákon o ochraně krve platil.

Z dnešního pohledu by byla např. porušena tato práva:

- a) **Porušení občanského principu.** Náš stát je budován na základě občanství, nikoliv na základě příslušnosti k nějakému národu.
- b) **Porušení svobodného výběru národnosti.** Každý má právo zvolit si svou národnost, žádná instituce nemá právo určovat, jakou národnost někomu přidělí.
- c) **Porušení principu rovnosti všech** před zákonem bez rozdílu pohlaví, národnosti, politické, kulturní a náboženské příslušnosti.
- d) **Porušení všech ustanovení Základní listiny práv a svobod**
  - a. Základní lidská práva a svobody
  - b. Politická práva
  - c. Práva národnostních a etnických menšin
  - d. Hospodářská, sociální a kulturní práva
  - e. Právo na soudní a jinou právní ochranu

² AUTOR NEUVEDEN. *Norimberk* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_nuernberg_in_deutschland.png

³ AUTOR NEUVEDEN. *Řezno* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_regensburg_in_deutschland.png

⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Mnichov* [online]. [cit. 22.12.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karte_muenchen_in_deutschland.png